

Kommunstyrelsen

Datum:
2024-10-29

Diarienummer:

Svar på interpellation om LSS-boenden

Varför har inte Uppsala kommun under de senaste 10 åren lyckats få fram några LSS-boenden i form av exempelvis gruppboenden?

Det stämmer inte att vi inte har lyckats få fram några bostäder alls. Sedan 2015 har cirka 80 LSS platser tillskapats, flera av dessa är gruppboenden. Det är dock inte tillräckligt och behovet av platser har kontinuerligt varit större än utbudet. Anledningarna till att inte tillräckligt med gruppboenden levererats är flera. Grundproblematiken är att det saknats upparbetade processer. Funktionsprogram har behövts arbetas fram, ramavtal tecknas med Uppsalahem, nya upphandlingsrutiner har behövt komma på plats och mark har behövt kartläggas. I kombination med det har flertalet projekt präglats av avbrott och omtag. Några exempel är att upphandlingar behövt tas om/avbrytas då exempelvis ska-krav inte uppfyllts, kalkyler har inte gått ihop utifrån kraftig inflation och borttaget investeringsstöd samt att marker har behövt utredas mer än man initialt bedömt.

Insatserna för LSS har under sex år ökat med över 50% (över 500 miljoner kronor), vart har pengarna tagit vägen?

Kommunbidraget för LSS har under de sex nämnda åren ökat från 1 048 mnkr till 1 585 mnkr det vill säga cirka 540 mnkr. Av dessa är knappa 80 mnkr en teknisk justering mellan verksamhetskoder som gjordes inför 2019 då nettokostnaderna förändrats över tid och inte justerats. Ytterligare 19 mnkr omfördelades i MoB-2020, 2021 och 2024. De 100 mnkr är inte tillförda nämndens totala budget utan en ren omfördelning utifrån historiska nettokostnader.

Kostnadsutvecklingen för LSS är inte unik för Uppsala utan kan ses i de flesta kommunerna. Nettokostnaden per kommuninvånare för insatser enligt LSS och SFB har under åren 2018 till 2023 (sista året med jämförelsedata) ökat med 18 procent Uppsala kommun, att jämföra med 24 procent i snitt för R9¹.

---

¹ Resultatnätverket R9. Kommuner i nätverket är Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås, Örebro samt Uppsala.

Insatser enligt LSS består av flera olika insatser utöver LSS-boenden som exempelvis daglig verksamhet.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ökning 2017–2023
Resultatnätverket R9	584	594	604	609	631	647	671	114,9%
Uppsala	902	915	938	961	968	994	1 048	116,2%

Tabell 1 Personer med verkställda DV-beslut LSS, antal per 1 oktober (nationellt mätdatum)

På sex år har exempelvis antalet brukare med daglig verksamhet LSS ökat med 146 individer, vilket liknar volymtrenden i kommunerna i R9.

Nettokostnaden för LSS 9:9 (gruppbostad, vuxna) per invånare har i Uppsala kommun ökat med 33 procent motsvarande period och snittet i R9 var 32 procent. Om man tittar på volymutvecklingen kan vi i Tabell 2 se att antalet brukare ökat med 62 individer med verkställda beslut från 1 oktober 2017 till 1 oktober 2023, vilket är mer än snittet i R9-kommunerna.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Ökning 2017–2023
Resultatnätverket R9	447	452	456	459	463	468	466	104,3%
Uppsala	649	663	674	692	696	704	711	109,6%

Tabell 2 Personer med verkställda boendebeslut LSS, antal per 1 oktober (nationellt mätdatum)

Den politiska satsningen på LSS-bostäder mellan år 2020 och 2022 på 90 mnkr inklusive den riktade satsningen år 2023 på 30 mnkr har således delvis gått till att verkställa fler beslut enligt ambitionen. Till följd av svårigheterna som beskrivs under den första frågan har dock flera placeringar genomförts på ramavtal och ett antal brukare har fått alternativa insatser i väntan på att få sina boendebeslut verkställda. Utöver det har komplexiteten i stödbehovet hos målgruppen ökat. För att möta dessa mer komplexa behov har ett antal specialenheter/-lösningar som är mer kostsamma än den traditionella gruppboenden skapats.

Varför riskerar Uppsala kommun att under 2025 betala över 100 miljoner kronor till det kommunala utjämningsystemet på grund av LSS?

Det nationella kostnadsutjämningsystemet för kommunernas LSS-kostnader infördes 2004. Syftet med utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för att bedriva verksamhet enligt LSS. Utfallet för respektive år avgörs av kostnader och volymer två år tidigare. Den preliminära avgiften 2025 baseras således på siffror från 2023.

Årligen är det runt 6 miljarder kronor som hanteras i LSS-utjämningen. Ungefär 60 procent av kommunerna får bidrag medan 40 procent betalar en avgift. Preliminärt ska Uppsala kommun betala knappt 100 miljoner kronor nästa år, vilket motsvarar 337 kronor per invånare. I genomsnitt uppgår avgiften till 1 200 kronor per invånare bland de kommuner som får betala i utjämningsystemet. Av de åtta största kommunerna² i Sverige (fler än 150 000 invånare) är 6 betalare i systemet.

R9-nätverket	Preliminär LSS-utjämning 2025, bidrag (+) avgift (-)
Eskilstuna	41
Gävle	250
Jönköping	624
Linköping	-79
Norrköping	1 127
Södertälje	1 614
Uppsala	-377
Västerås	-771
Örebro	1 501

Större kommuner (> 150 000 inv.)	Preliminär LSS-utjämning 2025, bidrag (+) avgift (-)
Stockholm	-2 104
Göteborg	650
Malmö	-661
Uppsala	-377
Linköping	-79
Västerås	-771
Örebro	1 501
Helsingborg	-1 192

Anledningen att Uppsala kommun är bidragsgivare är delvis en följd av problematiken med verkställande av beslut LSS 9:9 gruppbestäder. Sedan är detta ett rent mellankommunalt utjämningsystem så bidraget påverkas inte bara av vad vi i Uppsala kommun gör utan även av vad alla andra kommuner gör.

Vad avser du göra för att komma tillrätta med problematiken?

Det pågår flertalet åtgärder för att få bättre utväxling. Vi håller nu på och ser över funktionsprogrammet för att göra det tydligare och enklare för fastighetsägare och entreprenörer att tolka och lämna anbud på. Upphandlingar har skruvats på för att möjliggöra för fler fastighetsägare som har mark att lämna anbud. Arbetet pågår med att tydliggöra markanvisningsprocessen för att säkra LSS i flerbostadshus och möjligheten att även etablera gruppbestäder i nyproducerade bostadsrätter utreds. Arbetet med genomlysning av mark fortgår för att möjliggöra friliggande gruppbestäder.

Erik Pelling (S)

Kommunstyrelsens ordförande

² Avser Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Linköping, Västerås, Örebro och Helsingborg.